

บทที่ 5 บัญชีฟาร์ม (Part1)

Content

1

ความเชื่อมโยงของการ
บันทึกและระบบบัญชีฟาร์ม

2

คำศัพท์
ที่ควรทราบ

3

ประเภทของ
ระบบบัญชีฟาร์ม

4

การประเมินค่า
สินทรัพย์

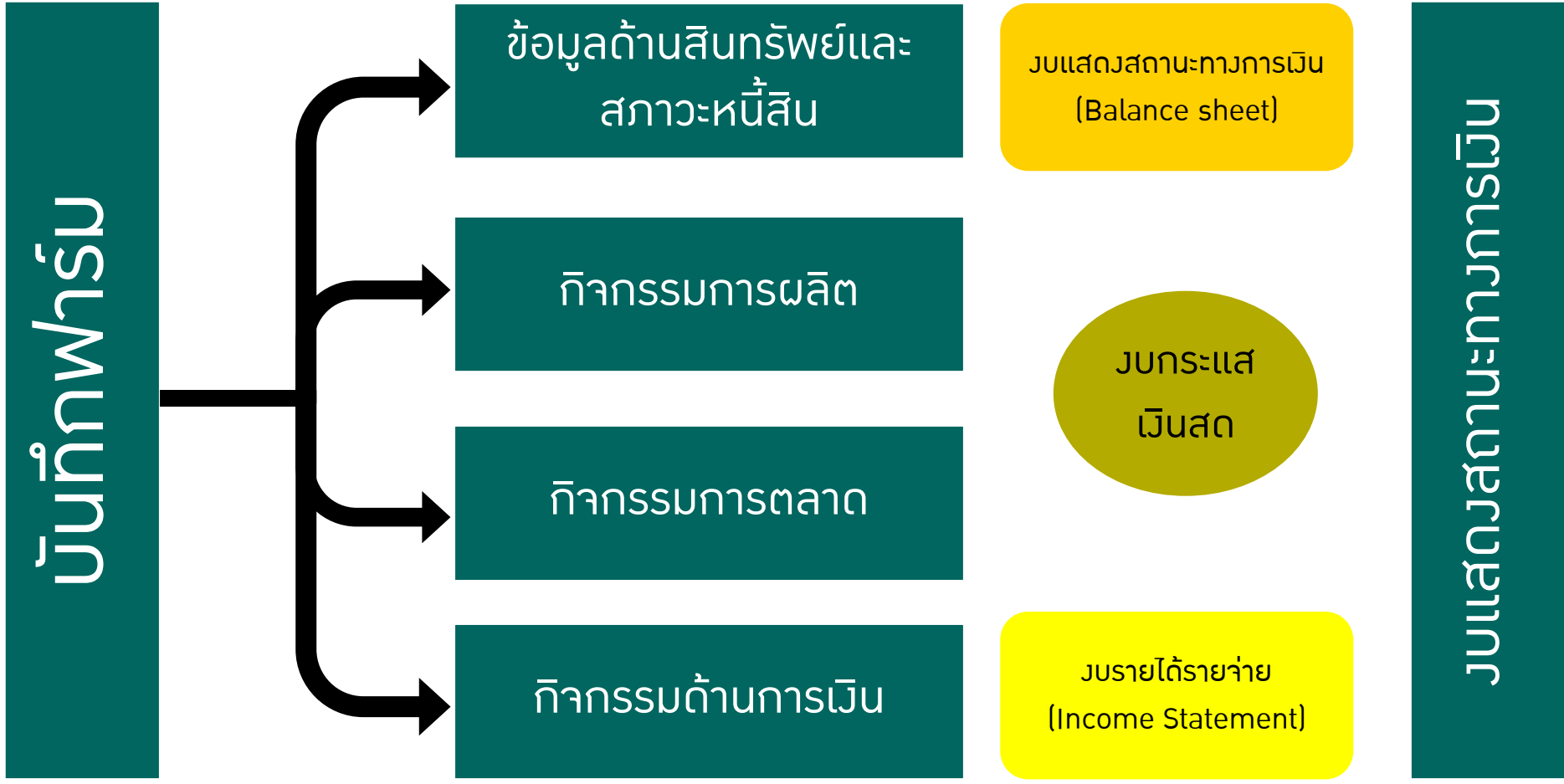
5

การคำนวณ
ค่าเสื่อม

6

งบแสดงสถานะทางการเงิน
งบกำไรขาดทุน
และงบกระแสเงินสด

ความเชื่อมโยงของการบันทึกและงบการเงินของฟาร์ม

คำศัพท์ที่ควรรทราบ (1)

ระบบบัญชี

- เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติทางบัญชี

สินทรัพย์ (Asset)

- เป็นทรัพยากรที่ธุรกิจฟาร์มมี มีมูลค่าเป็นเงินและจับต้องได้

หนี้สิน (Liability)

- พันระผูกพันทางการเงินที่ต้องชำระคืน

ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (Owner equity)

- เป็นความต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินของธุรกิจฟาร์ม

สินทรัพย์คงเหลือ (Inventory)

- เป็นผลผลิตที่ผลิตเพื่อขายแต่ยังไม่ได้ขาย ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นจำนวนหรือปริมาณเชิงกายภาพ จัดหมวดหมู่และประเมินค่าเป็นต้นทุน
- สินค้าคงเหลือในมาตรฐานบัญชีฉบับที่ 31 แบ่ง ออกเป็น สินค้าสำเร็จรูป งานระหว่างทำซึ่งอยู่ระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป และวัตถุดิบมีไว้เพื่อผลิตสินค้าสำเร็จรูป

ลูกหนี้การค้า (Account receivable)

- สิ่งที่ขายไปแล้วแต่ยังไม่ได้เงิน เช่น ขายขุนให้แม่ค้ารวบรวมแต่ยังไม่ได้รับเงิน

เจ้าหนี้การค้า (Account Payable)

- รายจ่ายที่เกิดตามปกติแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน หรือเป็นจำนวนเงินที่ฟาร์มค้างค่าสินค้าและบริการ เช่น ซื้อปัจจัยแต่จะจ่ายภายใน 30-90 วัน

รายจ่ายล่วงหน้า (Prepaid expense)

- จ่ายก่อนห้วงบัญชี หรือจ่ายไปแล้วก่อนได้รับประโยชน์ เช่น จ่ายค่าปุ๋ยล่วงหน้าในปี 66 แต่ใช้ผลผลิตในปี 2567

รายจ่ายคงค้าง (Accrued expense)

- เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นหรือสะสมในระหว่างงวดบัญชี เช่น ดอกเบี้ยสินเชื่อ ภาษีสินทรัพย์ และยอดชำระคงค้าง รายการนี้จัดเป็นหนี้สินในงบดุล และเป็นรายจ่ายในงบรายได้อายจ่าย

คำศัพท์ที่ควรรทราบ (5)

รายได้คงค้าง (Accrued income)

- เป็นรายได้ที่เกิดในงวดบัญชีปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้รับชำระเนื่องจากยังไม่ครบกำหนด

รายได้และรายจ่าย (Revenue and expense)

- มูลค่าของผลผลิตและบริการที่ฟาร์มผลิต และเกิดขึ้นในห้วงบัญชี
- รายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการผลิต

Debit and Credit

- Debit เป็นการบันทึกด้านลูกหนี้
- Credit เป็นการบันทึกด้านเจ้าหนี้

ประเภทของระบบบัญชีฟาร์ม : ห่วงบัญชี

รอบปีปฏิทิน

(1 มกราคม - 31 ธันวาคม)

- กิจกรรมหรือรอบการผลิตมีทั้งปี อาจใช้ เช่น ปศุสัตว์ และ พืชมีกิจกรรมทั้งปี
- เลือกตามรอบบัญชีปกติ เช่น ทุก 31 ธันวาคมของทุกปี

รอบปีการเงิน 12 เดือน แต่เริ่ม
เมื่อไหร่ก็ได้ที่ไม่ใช่ 1 มกราคม

- เลือกให้สอดคล้องกับรอบการผลิตของกิจกรรมหลักของ ธุรกิจฟาร์ม
- หรือกำหนดตามรอบของแหล่งเงินกู้ เช่น ธ.ก.ส. 1 เมษายน - 31 มีนาคม

ประเภทของระบบบัญชีฟาร์ม : เกณฑ์เงินสดและเกณฑ์คงค้าง

เกณฑ์เงินสด (Cash accounting)

- รายได้ บันทึกเมื่อได้รับจากการขายจริง ไม่คำนึงถึงช่วงเวลาบัญชี เช่น ผลผลิตที่ผลิตในห้วงบัญชีหนึ่งและเก็บไว้ แต่ขายในห้วงบัญชีถัดไป (ข้าวในยุ้งฉาง)
- รายจ่าย เป็นเงินสดที่จ่ายออกไปจริง ไม่คำนึงถึงห้วงบัญชีเช่นกัน ไม่รวมรายจ่ายค่าเสื่อมราคา
- ข้อดี ง่ายและสะดวก แต่ข้อเสียคือ ไม่สามารถใช้ประมาณกำไรและรายได้สุทธิฟาร์มได้ เนื่องจากไม่คำนึงถึงมูลค่าผลผลิตที่เก็บรักษา

เกณฑ์คงค้าง (Accrual accounting)

- เป็นการบันทึกรายได้เมื่อรู้ว่าพึงได้ (Earned) และจ่ายเมื่อรู้ว่าต้องจ่าย (Incurred) ไม่ว่าจะเงินสดหรือไม่เป็นเงินสด
- แต่หากผลิตและขายหมดในห้วงบัญชีเดียวกัน เกณฑ์ทั้งสองประเภทจะเท่ากัน

ยอดลบ ยอดรายได้รายจ่าย ทำขึ้นภายใต้เกณฑ์คงค้าง แต่งบกระแสเงินสดใช้เกณฑ์เงินสด

- มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ
- ป้องกันการบิดเบือนจากข้อเท็จจริง ในการบันทึกรายการ เช่น **สินทรัพย์คงเหลือ** จำเป็นต้องประเมินมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาบัญชี หรือ **ลูกหนี้การค้า** เช่น ให้บริการแต่ยังไม่ได้รับค่าจ้าง ต้องบันทึกรายการลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้น
- หลักการจับคู่กัน เมื่อมีรายได้ในปีเดียวกันก็จะเกิดรายจ่าย เช่น เจ้าหนี้การค้าของการซื้อและใช้ปัจจัยการผลิตในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ยังไม่ได้ชำระค่าปัจจัยจนกว่าจะถึงงวดบัญชีถัดไป จำเป็นต้องบันทึกเป็นรายจ่ายถึงแม้ฟาร์มจะยังไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด

- กรณีรายจ่ายล่วงหน้าค่าปัจจัยการผลิต เช่น จ่ายในห้วงบัญชีนี้แต่นำไปใช้ในการผลิตห้วงบัญชีถัดไป ต้องนำไปเป็นรายจ่ายในห้วงถัดไป
- รายจ่ายคงค้าง ให้บันทึกเป็นรายจ่ายถึงแม้ฟาร์มยังไม่ได้ชำระเป็นเงินสด เช่น ดอกเบี้ยคงค้างของยอดชำระงวดที่ผ่านมานานกระทั่งสิ้นปี ส่วนนี้ใช้ไปในปีการผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้ปีนั้น แต่ยอดชำระเงินสดข้ามไปถึงห้วงบัญชีถัดไป

ตัวอย่างการวิเคราะห์เกณฑ์เงินสดและเกณฑ์ค่าง

เดือน/ปี	รายการธุรกรรม	มูลค่า
พย. 2564	ปุ๋ยที่ใช้ผลิตข้าวปี 2565 ซื้อและชำระเงินสด	80,000
พค. 2565	เมล็ดพันธุ์ข้าว สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง ซื้อและชำระเงินสด	250,000
ตค 2565	น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการอบข้าว ซื้อและบันทึกลงบัญชี ยังไม่ชำระ	30,000
พย. 2565	ขายข้าวครึ่งหนึ่ง ขายและได้รับเงินสด	500,000
	ข้าวอีกครั้งที่ยังไม่สีเก็บรักษาไว้ในยุ้งฉาง (ประมาณการมูลค่า)	500,000
มค. 2566	น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับการอบข้าว ชำระเงินสดตามใบเสร็จ	30,000
พค. 2566	ครึ่งหนึ่งของข้าวที่เหลือ ขายและได้รับเงินสด	600,000

ประเภทของระบบบัญชีฟาร์ม : บัญชีเดี่ยวและบัญชีคู่

ระบบบัญชี เดี่ยวเกณฑ์ เงินสด

- บันทึกรายได้รายจ่ายลงช่องเดียว ไม่บันทึกการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์และหนี้สิน เช่น เมื่อขายข้าวออกไปก็บันทึกรายได้จากการขายข้าว

ระบบบัญชีคู่

- บันทึกการเปลี่ยนแปลงของรายได้ รายจ่าย มูลค่าสินทรัพย์ และหนี้สิน
- เกิดความถูกต้อง และแสดงให้เห็นงบการเงิน ณ เวลาใดเวลาหนึ่งได้ชัดเจน

ดูตัวอย่างจากเอกสารประกอบแยกให้ต่างหาก

การประเมินมูลค่าสินทรัพย์ (1)

- ตามหลักเศรษฐศาสตร์ **มูลค่าสินทรัพย์ มี 2 ประเภท** คือ มูลค่าการใช้สอย (Value in used) มูลค่าเชิงการแลกเปลี่ยน (Value in exchange) ในที่นี้คือ มูลค่าการแลกเปลี่ยน
- **การประเมินมูลค่าสินทรัพย์ มี 2 หลักการ** คือ
  - หลักความระมัดระวัง เป็นการใช้มูลค่าที่ต่ำกว่า เช่น ใช้ทั้งวิธีต้นทุนและวิธีตลาด และเลือกค่าที่ต่ำกว่าเพื่อไม่ให้เกิดการประเมินสูงกว่าความเป็นจริง แต่จะส่งผลทำให้การแสดงผลการดำเนินงานต่ำกว่าความเป็นจริงได้
  - หลักความสม่ำเสมอ ทำตามที่เคยทำ

- **วิธีการประเมินสินทรัพย์ มี 2 วิธี**

- ต้นทุน ใช้กับรายการปัจจัยการผลิตต่างๆ และสัตว์เลี้ยงที่ต้องการขุน รวมถึงที่ดิน (ตามหลักความระมัดระวัง) **รายการที่ไม่ควรใช้หลักต้นทุน** คือ อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างไม่ควรใช้เนื่องจากมีค่าเสื่อม ผลิตพืชและสัตว์ที่ผลิตขึ้นเอง เนื่องจากไม่มีราคาซื้อขาย
- มูลค่าตลาด นิยมใช้กับสินทรัพย์ที่เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจฟาร์มและมีราคาตลาดปัจจุบัน เช่น เมล็ดพืช พืชผลทางการเกษตร ฝูงสัตว์ หุ่น และพันธุบัตร
- การกำหนดราคาตลาด กำหนดจากหลักของ อรรถประโยชน์ ความขาดแคลน อุปสงค์ และการเปลี่ยนเจ้าของ

การประเมินมูลค่าสินทรัพย์ (2)

- ต้นทุนการผลิตในฟาร์ม ใช้กับสินทรัพย์ที่ผลิตเองในฟาร์ม เป็นต้นทุนสะสมของการผลิต แต่ไม่รวมกำไรหรือค่าเสียโอกาส ต้องใช้หลักความระมัดระวัง เช่น หญ้าเนเปียร์ที่ผลิตเอง พืชอาหารสัตว์อื่น ๆ และสัตว์เลี้ยงขุน
- กรณีเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ ราคาประเมินอาจสูงกว่าที่จะขายได้จริงมาก
- **มูลค่าปัจจุบันหรือมูลค่าทางบัญชี = ต้นทุนเริ่มแรก - ค่าเสื่อมราคา**

การวิเคราะห์ค่าเสื่อมราคา

- ค่าเสื่อมราคา สะท้อนให้เห็นถึงค่าที่สูญเสียนเนื่องจากการใช้งานของธุรกิจฟาร์ม และเป็น การกระจายต้นทุนเริ่มแรกออกไปตลอดอายุการใช้งานตามหลักการบัญชี เนื่องจากเป็น สินทรัพย์ที่ใช้ในการสร้างรายได้ในห้วงเวลาหลายปี
- การคำนวณค่าเสื่อมของสินทรัพย์ คือ ต้องมีอายุจำกัดและมีอายุการใช้งานทั้งหมด (Useful life) มากกว่า 1 ปี และถูกใช้ในการดำเนินธุรกิจฟาร์มเพื่อให้เกิดรายได้

วิธีเส้นตรง (straight line)

วิธีสมมูลการลดลง (declining-balance)

วิธีผลรวมจำนวนปี (sum of the years digits)

1. วิธีเส้นตรง (Straight Line)

วิธีเส้นตรง (Straight Line) - ค่าเสื่อมราคาจะหักออกจากมูลค่าของสินทรัพย์ที่เหลือจากปีที่แล้ว ในจำนวนที่เท่ากัน

$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \frac{\text{มูลค่าที่ซื้อ} - \text{มูลค่าซาก}}{\text{อายุการใช้งาน (ปี)}}$$

ตัวอย่าง เครื่องสูบน้ำซื้อมาราคา 5,500 บาท อายุใช้งาน 10 ปี มูลค่าซาก 500 บาท

$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \frac{5,500 - 500}{10} = 500 \text{ บาท/ปี}$$

ปีที่	มูลค่าสินทรัพย์ต้นปี	ค่าเสื่อมราคา	ค่าเสื่อมราคาสะสม	มูลค่าสินทรัพย์ปลายปี
1	5,500	500	500	5,500 - 500 = 5,000
2	5,000	500	500+500 = 1,000	5,000 - 500 = 4,500
3	4,500	500	1,000+500 = 1,500	4,500 - 500 = 4,000
4	4,000	500	1,500+500 = 2,000	4,000 - 500 = 3,500
5	3,500	500	2,000+500 = 2,500	3,500 - 500 = 3,000
6	3,000	500	2,500+500 = 3,000	3,000 - 500 = 2,500
7	2,500	500	3,000+500 = 3,500	2,500 - 500 = 2,000
8	2,000	500	3,500+500 = 4,000	2,000 - 500 = 1,500
9	1,500	500	4,000+500 = 4,500	1,500 - 500 = 1,000
10	1,000	500	4,500+500 = 5,000	500

2. วิธีสมมูลการลดลง (Declining-Balance)

วิธีสมมูลการลดลง (Declining-Balance) - ค่าเสื่อมราคาจะหักออกจากมูลค่าของสินทรัพย์ที่เหลือจากปีที่แล้ว ในอัตราที่เท่ากันในทุกปี

$$\text{อัตราค่าเสื่อมราคา} = 1 - \sqrt[\text{อายุใช้งาน}]{\frac{\text{มูลค่าซาก}}{\text{มูลค่าซื้อ}}}$$

ตัวอย่าง เครื่องสูบน้ำซื้อมาราคา 5,500 บาท อายุใช้งาน 10 ปี
มูลค่าซาก 500 บาท

$$\text{อัตราค่าเสื่อมราคา} = 1 - \sqrt[10]{\frac{500}{5,500}} = 0.2132 \text{ or } 21.32\%$$

$$\text{มูลค่าสินทรัพย์ปลายปี} = \text{ราคาซื้อ} (1 - \text{อัตราค่าเสื่อมราคา})^{\text{จำนวนปีที่ถูกใช้ไป}}$$

ปีที่	มูลค่าสินทรัพย์ต้นปี	ค่าเสื่อมราคา	ค่าเสื่อมราคาสะสม	มูลค่าสินทรัพย์ปลายปี
1	5,500	1,173	1,173	$5,500(1-0.2132)^1 = 4,327$
2	4,327	923	2,095	$5,500(1-0.2132)^2 = 3,405$
3	3,405	726	2,821	$5,500(1-0.2132)^3 = 2,679$
4	2,679	571	3,392	$5,500(1-0.2132)^4 = 2,108$
5	2,108	449	3,842	$5,500(1-0.2132)^5 = 1,658$
6	1,658	354	4,195	$5,500(1-0.2132)^6 = 1,305$
7	1,305	278	4,473	$5,500(1-0.2132)^7 = 1,027$
8	1,027	219	4,692	$5,500(1-0.2132)^8 = 808$
9	808	172	4,865	$5,500(1-0.2132)^9 = 635$
10	635	135	5,000	$5,500(1-0.2132)^{10} = 500$

3. วิธีผลรวมจำนวนปี (Sum of the Years Digits)

วิธีผลรวมจำนวนปี (Sum of the Years Digits) - ค่าเสื่อมราคาจะหักออกจากมูลค่าของสินทรัพย์ที่เหลือจากปีที่แล้ว โดยเอาผลรวมของจำนวนปีที่คาดว่าจะใช้งานได้ไปหารมูลค่าที่ซื้อมา ที่หักมูลค่าซากแล้ว

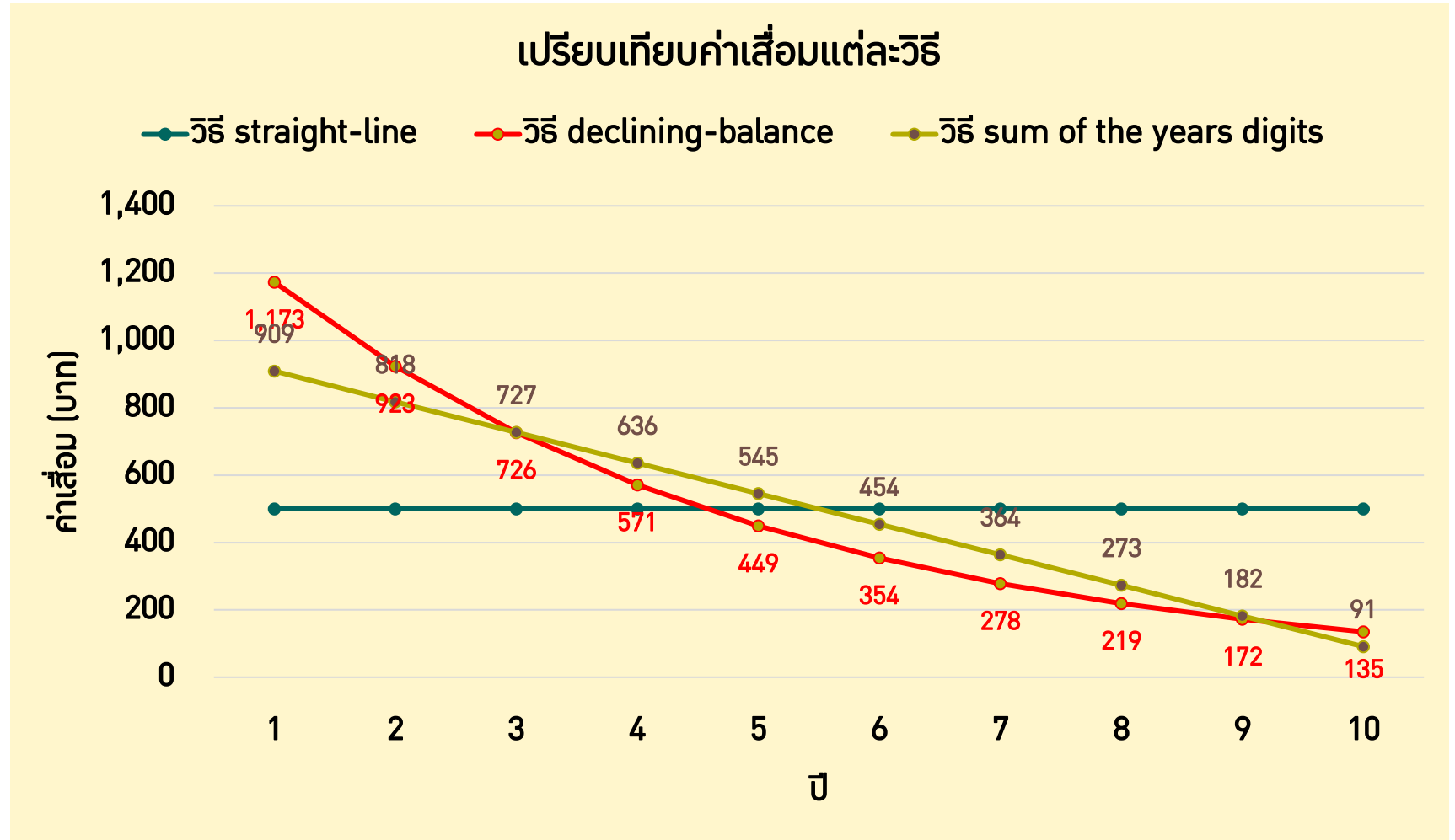
ผลรวมของจำนวนปีที่ใช้งาน $(1 + 2 + 3 + \dots + 10) = 55$

หรือคำนวณจากสูตร $\frac{(1 + x) \times x}{2}$ โดยที่ x คือ จำนวนปีที่คาดว่าจะใช้งานได้

ปีที่	ค่าเสื่อมราคา
1	$(10/55)(5,500-500) = 909$
2	$(9/55)(5,500-500) = 818$
3	$(8/55)(5,500-500) = 727$
4	$(7/55)(5,500-500) = 636$
5	$(6/55)(5,500-500) = 545$
6	$(5/55)(5,500-500) = 454$
7	$(4/55)(5,500-500) = 364$
8	$(3/55)(5,500-500) = 273$
9	$(2/55)(5,500-500) = 182$
10	$(1/55)(5,500-500) = 91$

ปีที่	มูลค่าสินทรัพย์ต้นปี	ค่าเสื่อมราคา	ค่าเสื่อมราคาสะสม	มูลค่าสินทรัพย์ปลายปี
1	5,500	909	909	4,591
2	4,591	818	1,727	3,773
3	3,773	727	2,454	3,046
4	3,046	636	3,090	2,410
5	2,410	545	3,635	1,865
6	1,865	454	4,090	1,410
7	1,410	364	4,454	1,046
8	1,046	273	4,727	773
9	773	182	4,909	591
10	591	91	5,000	500

ปีที่	วิธี straight-line	วิธี declining-balance	วิธี sum of the years digits
1	500	1,173	909
2	500	923	818
3	500	726	727
4	500	571	636
5	500	449	545
6	500	354	454
7	500	278	384
8	500	219	273
9	500	172	182
10	500	135	91

วันที่ 1 มกราคม 2566 ซื้อรถยนต์ราคา 450,000 บาท โดยกำหนดอายุการใช้งาน 5 ปี หากขายออกจะได้ค่าซาก ร้อยละ 5 จงเติมตัวเลขในตาราง

วิธีการคำนวณและรายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
เส้นตรง (Straight line)				
- ค่าเสื่อม				
- มูลค่าทางบัญชี ณ สิ้นปี (มูลค่าคงเหลือปลายปี)				
ดูลดลง 1 เท่า (Declining Balance)				
- ค่าเสื่อม				
- มูลค่าทางบัญชี ณ สิ้นปี (มูลค่าคงเหลือปลายปี)				
ผลรวมจำนวนปี (Sum of year digit)				
- ค่าเสื่อม				
- มูลค่าทางบัญชี ณ สิ้นปี (มูลค่าคงเหลือปลายปี)				

- ❑ ลองทำโดยคำนวณมือหรือใช้ตาราง Excel และลองเปรียบเทียบทั้ง 3 วิธี
- ❑ สันทรัพย์พวักยานพาหนะ แทรกเตอร์ และเครื่องจักรที่มีมูลค่าตลาดมีแนวโน้มลดลงเร็วในห้วงปีแรก ๆ และลดลงช้าปีหลัง ๆ ควรใช้วิธีดูลดลง
- ❑ พวักอาคารสิ่งปลูกสร้าง อายุการใช้งานนาน ควรใช้แบบเส้นตรง

Olson, K. D. 2011. Economics of Farm Management in a Global Setting. Hamilton Printing Company. U.S.A.